

УДК 81'42:070+81'373.612.2:355.01

Кароліна Боровикова

ORCID: 0009-0002-2046-215X

МЕТАФОРІКА РУЙНУВАННЯ В ІТАЛІЙСЬКОМУ МЕДІАДИСКУРСІ: РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОБЛОГИ, ОБОРОНИ ТА ОКУПАЦІЇ МАРІУПОЛЯ

У статті досліджено метафоричні моделі, за допомогою яких італійські онлайн-медіа репрезентували облогу, оборону, руйнування та окупацію Маріуполя в контексті російсько-української війни. Особливу увагу зосереджено на мовному описі знищення міста, масштабів гуманітарної катастрофи, образу цивільних жертв і героїзації українських захисників. Матеріалом дослідження став корпус із 60 публікацій провідних італійських видань (*La Repubblica*, *Corriere della Sera*, *La Stampa*, *Il Messaggero*, *Il Fatto Quotidiano*, *Il Manifesto*, *InsideOver*, *Analisi Difesa* та ін.), опублікованих у 2022–2025 роках і відібраних за ключовими словами *Mariupol*, *assedio* (облога), *Azovstal*, *città martire* (місто-мученик), *inferno* (пекло), *apocalisse* (апокаліпсис), *fortino* (укріплення), *bastione* (бастіон). Методологічну основу становлять концептуальна теорія метафори Дж. Лакоффа і М. Джонсона, критичний дискурс-аналіз Н. Фейрклофа, критичний аналіз метафори Дж. Чартеріса-Блека та процедура ідентифікації метафоричних одиниць MIPVU. Це дозволяє розглядати метафору не лише як стилістичний засіб, а як інструмент оцінювання, ідеологічного фреймування та моральної інтерпретації воєнної реальності.

Установлено, що у досліджуваному корпусі італійських медіа формується образ Маріуполя як «міста-мученика» та символу героїчного спротиву. Для репрезентації руйнувань і людських страждань активно використовуються біблійно-апокаліптичні метафори («пекло», «апокаліпсис», «Армагеддон»), тоді як оборона «Азовсталі» осмислюється через оборонні й героїко-міфологічні образи («фортеця», «бастіон», «нові Тернопілі», «спартанці»). З'ясовано, що метафорика руйнування виконує не лише описову, а й інтерпретаційну, оцінну та ідеологічну функції. Наукова новизна дослідження полягає у виявленні домінантних концептуальних моделей, за допомогою яких італійські медіа конструюють образ Маріуполя як простору жертви, катастрофи і водночас героїчного спротиву.

Ключові слова: метафора, медіадискурс, Маріуполь, облога, російсько-українська війна, концептуальна метафора, образ жертви, образ героя, італійські медіа.

DOI 10.34079/2415-3168-2026-19-34-24-31

Постановка проблеми. Облога Маріуполя в перші місяці повномасштабного російського вторгнення стала однією з найтрагічніших і водночас найбільш символічно навантажених подій сучасної російсько-української війни. Масштабне руйнування міської інфраструктури, гуманітарна катастрофа, масова загибель цивільного населення та тривалий опір українських захисників перетворили місто на потужний міжнародний символ спротиву, жертвності та морального свідчення про війну.

У європейському медійному просторі Маріуполь дуже швидко набув статусу міста-символу, а його образ став частиною публічного нарративу про російсько-українську війну. В італійській пресі ця тема отримала особливий резонанс, поєднавши гуманітарний, політичний та морально-оцінний виміри (Papale and Solaroli, 2025; Gozzo and Fragarane, 2025). Саме метафора стала одним із ключових механізмів такої репрезентації, оскільки вона дозволяє не лише описувати воєнну реальність, а й інтерпретувати її через культурно зрозумілі образи. Через метафоричні моделі журналісти передають складні події війни у формах, доступних для широкої аудиторії: місто постає як жертва, оборона – як героїчний подвиг, а руйнування – як

апокаліптична катастрофа. У такому дискурсивному полі Маріуполь репрезентується одночасно як простір трагедії та незламного спротиву. Саме тому аналіз метафоричних моделей дозволяє глибше зрозуміти механізми формування міжнародного сприйняття війни та роль медіа у створенні морально-оцінних рамок її інтерпретації.

Актуальність теми. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю глибшого осмислення того, яким чином війна в Україні репрезентується в зарубіжному медійному просторі, зокрема через мовні механізми формування образу спротиву. Облога Маріуполя стала одним із найтрагічніших і водночас найбільш символічних епізодів російсько-української війни, тому аналіз її медійного відображення дає змогу простежити, як міжнародна преса інтерпретує воєнні події та формує ставлення до них.

Особливого значення набуває дослідження саме італійського медіадискурсу, оскільки в Італії війна в Україні супроводжується значним суспільним резонансом і активним публічним обговоренням як у політичному, так і в гуманітарному вимірі. Італійські медіа поєднують різні інтерпретаційні рамки – від геополітичної та військової до морально-оцінної, гуманітарної та героїко-патріотичної, що робить їх особливо показовим матеріалом для лінгвістичного аналізу.

Попри значний інтерес дослідників до воєнної метафорики, образ Маріуполя як окремого символічного феномена в італійському медіапросторі досі не став предметом системного лінгвістичного вивчення. Більшість праць зосереджена на загальних питаннях воєнного дискурсу, політичного фреймування війни або концептуальних метафорах у міжнародній комунікації, тоді як специфіка мовної репрезентації саме облоги, оборони та окупації Маріуполя потребує окремого аналізу. Дослідження метафорики руйнування дає змогу виявити, які смислові акценти домінують у цих наративах, якими мовними засобами конструюється образ міста та як через метафору формується міжнародне сприйняття війни. Саме тому звернення до цієї теми має не лише лінгвістичну, а й важливу культурну та суспільну значущість.

Мета дослідження. Метою статті є виявлення та інтерпретація основних метафоричних моделей, за допомогою яких італійські онлайн-медіа репрезентують облогу, оборону, руйнування та окупацію Маріуполя, а також з'ясування їхніх семантичних, прагматичних та ідеологічних функцій у формуванні образу цієї події в міжнародному інформаційному просторі.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі завдання:

1. окреслити теоретичні засади дослідження метафори у воєнному медіадискурсі та визначити основні підходи до аналізу концептуальних метафор;
2. сформувати корпус італійськомовних медіатекстів, присвячених облозі, обороні та окупації Маріуполя, та визначити принципи відбору матеріалу;
3. виявити метафоричні одиниці в досліджуваних текстах і класифікувати їх за найбільш репрезентативними образними моделями;
4. проаналізувати семантичні, стилістичні та прагматичні функції виявлених метафоричних моделей;
5. визначити роль метафорики руйнування у формуванні образу Маріуполя в італійському медіадискурсі та з'ясувати її ідеологічне навантаження.

Об'єктом дослідження є італійський медіадискурс про облогу, оборону та окупацію Маріуполя в контексті російсько-української війни. **Предметом** дослідження виступають метафоричні моделі та мовні засоби, за допомогою яких італійські онлайн-медіа репрезентують руйнування міста, гуманітарну катастрофу, образ жертви та героїчний спротив українських захисників.

Матеріал і методи дослідження. Матеріалом дослідження став корпус із 60 публікацій провідних італійських онлайн-видань *La Repubblica*, *Corriere della Sera*, *La Stampa*, *Il Messaggero*, *Il Fatto Quotidiano*, *Il Manifesto*, *InsideOver*, *Analisi Difesa* та інших медіаресурсів. До корпусу увійшли новинні повідомлення, аналітичні статті, репортажі, інтерв'ю та авторські колонки, опубліковані впродовж 2022–2025 років.

Відбір матеріалу здійснювався за ключовими словами *Mariupol*, *assedio*, *Azovstal*, *città martire*, *inferno*, *apocalisse*, *fortino*, *bastione*, що дало змогу охопити як прямі описи бойових дій, так і тексти з виразною метафоричною репрезентацією подій. До аналізу включалися лише ті матеріали, в яких образ Маріуполя виступав центральним або одним із ключових смислових елементів. Особлива увага приділялася заголовкам, авторським оцінним фрагментам і прямій мові очевидців, оскільки саме ці структурні елементи найчастіше концентрують метафоричне фреймування подій.

Ідентифікація метафоричних одиниць здійснювалася з опорою на процедуру MIPVU (Steen et al., 2010), яка передбачає зіставлення контекстуального та базового значення лексеми з метою виявлення семантичного перенесення. Показовим прикладом є вислів *Mariupol è un inferno a cielo aperto* («Маріуполь – це пекло просто неба»). Лексема *inferno* у своєму базовому значенні позначає релігійно-культурний концепт місця посмертних мук і вічного страждання, тоді як у конкретному медійному контексті вона використовується для опису реального міського простору, зруйнованого війною. Семантична несумісність між базовим і контекстуальним значенням, а також можливість їхнього зіставлення через аналогію дозволяють кваліфікувати цю одиницю як метафоричну. Подібний механізм спостерігається у висловах *città martire* (місто-мученик), *ultimo fortino* (останнє укріплення), *nuove Termopili* (нові Термопіли), де переносне значення активує додаткові культурні й оцінні смисли.

Подальша класифікація метафор здійснювалася в межах концептуальної теорії метафори (Lakoff and Johnson, 2003) та критичного аналізу метафори (Charteris-Black, 2004), що дало змогу розглядати метафору не лише як стилістичний засіб, а як механізм оцінювання та ідеологічного фреймування воєнної реальності. Метафоричні одиниці було згруповано за найбільш репрезентативними образними моделями, що відображають образ мучеництва, апокаліптичного руйнування, смерті й страждання, фортеці та оборони, героїчного спротиву, а також історичних паралелей із містами-символами воєнного знищення. Для інтерпретації комунікативно-прагматичних функцій метафор використовувалися елементи критичного дискурс-аналізу, що дозволило простежити взаємозв'язок між мовною репрезентацією війни та формуванням морально-оцінних рамок сприйняття подій.

Таблиця 1. Основні метафоричні моделі репрезентації Маріуполя в італійських медіа

Метафорична модель	Приклади італійською	Український переклад	Комунікативна функція
Маріуполь – місто-мученик	<i>città martire, torturata a morte, ferita lacerante</i>	місто-мученик, закатований на смерть, болюча рана	гуманізація міста, сакралізація жертви
Маріуполь – пекло / апокаліпсис	<i>inferno a cielo aperto, apocalisse Mariupol, Armageddon</i>	пекло просто неба, апокаліпсис Маріуполя, Армагеддон	драматизація руйнування, моральне маркування катастрофи
Мешканці – поховані живцем / привиди	<i>sepolti vivi, fantasmi, viviamo sottoterra</i>	поховані живцем, привиди, живемо під землею	передання цивільного страждання
Азовсталь – фортеця / бастіон	<i>ultimo fortino, bastione inespugnabile, fortezza</i>	останній форт, неприступний бастіон, фортеця	героїзація оборони
Оборонці – спартанці / герої	<i>nuove Termopili, eroi di Mariupol, gladiatori</i>	нові Термопіли, герої Маріуполя, гладіатори	міфологізація спротиву

Маріуполь – новий Сталінград / Алеппо / Грозний	<i>come Stalingrado, come Aleppo e Grozny</i>	як Сталінград, як Алеппо і Грозний	історична аналогізація катастрофи
---	---	---------------------------------------	--------------------------------------

Представлена класифікація дозволяє систематизувати найбільш репрезентативні образні моделі та простежити їхню роль у формуванні морально-оцінної рамки сприйняття подій у Маріуполі.

Аналіз попередніх досліджень. Теоретичну основу дослідження становить концептуальна теорія метафори Джорджа Лакоффа та Марка Джонсона, відповідно до якої метафора розглядається не лише як стилістичний прийом, а як когнітивний механізм осмислення дійсності та структурування людського досвіду (Lakoff and Johnson, 2003). У межах цього підходу воєнні події інтерпретуються через образні моделі, що дозволяють переводити складні політичні та гуманітарні явища у зрозумілі для аудиторії культурні схеми.

Важливим методологічним інструментом є критичний дискурс-аналіз Нормана Фейрклофа, який розглядає мову як форму соціальної практики, пов'язану з владою, ідеологією та оцінюванням (Fairclough, 2015). У поєднанні з критичним аналізом метафори Джонатана Чартеріса-Блека (Charteris-Black, 2004) та підходами Крістофера Гарта (Hart, 2008) це дає можливість досліджувати метафору як інструмент морального маркування та формування ідеологічних рамок сприйняття війни.

Для ідентифікації метафоричних одиниць використано процедуру MIPVU, запропоновану Герардом Стіном та співавторами (Steen et al., 2010), яка передбачає зіставлення базового й контекстуального значення лексеми з метою виявлення метафоричного перенесення. Такий підхід дозволяє уникнути суто інтуїтивного тлумачення метафори та забезпечує більшу аналітичну точність.

У сучасних дослідженнях воєнного дискурсу метафора розглядається як один із ключових механізмів формування публічних наративів. Зокрема, S. J. Flusberg, T. Matlock і P. H. Thibodeau (2018) доводять, що воєнні метафори активують страх, моральну поляризацію та образи боротьби, посилюючи емоційний вплив публічного дискурсу. Л. В. Мосієвич (2024) акцентує увагу на функціонуванні метафори в україномовному воєнному дискурсі та труднощах її перекладу англійською мовою.

Для інтерпретації саме італійського медійного контексту особливу цінність мають праці S. Papale та M. Solaroli (2025), а також S. Gozzo і S. Fragarane (2025), присвячені фреймуванню російсько-української війни в італійській пресі та соціальних медіа. Водночас питання метафоричного конструювання образу Маріуполя в італійському медіадискурсі залишається малодослідженим, що й визначає наукову новизну цієї роботи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Маріуполь як «місто-мученик» та образ жертви. Однією з центральних метафоричних моделей в італійському медіадискурсі стало представлення Маріуполя як *città martire* – «міста-мученика». У публіцистичній та історико-культурній традиції Італії вислів *città martire* використовується для позначення міста, зруйнованого війною, простору колективного страждання та символічної жертви історичного насильства. Таке означення традиційно застосовується до міст, що зазнали масштабного воєнного знищення та стали частиною національної пам'яті про трагедію війни, як-от Кассіно, яке в офіційному муніципальному дискурсі позначається як *Città martire per la pace* («місто-мученик в ім'я миру»). У цьому контексті Маріуполь постає не лише як об'єкт воєнного руйнування, а і як моральний символ колективної жертви та спротиву.

У репортажі *La Repubblica* від 19 березня 2022 року Маріуполь названо «*la città martire in mani russe*» – «місто-мученик у російських руках». Подібна номінація не лише фіксує масштаб руйнування, а й надає місту морального статусу жертви, яка страждає не випадково, а внаслідок цілеспрямованого насильства. У матеріалі *Il Manifesto* від 26 квітня 2022 року йдеться про людей, що залишалися «*in trappola in quella che sarebbe diventata la città martire d'Ucraina, Mariupol*» – «у пастці в тому, що мало стати містом-мучеником України, Маріуполем». Тут образ мучеництва

поєднується з мотивом неминучості трагедії.

Особливо показовою є метафора повного зникнення міста як простору життя: «*Mariupol non c'è più*» – «Маріуполя більше немає». Це висловлювання функціонує не лише як констатація масштабних руйнувань, а як символічне стирання міста з карти світу. Подібний ефект посилюється метафорою, процитованою італійськими медіа зі звернення Президента України Володимира Зеленського до лондонського аналітичного центру Chatham House: «*Mariupol, torturata a morte*» – «Маріуполь, закатований на смерть». Місто постає як живе тіло, що зазнало тортур і було доведено до фізичного знищення. Така персоніфікація переводить військову подію з площини геополітики у сферу морального співпереживання.

Важливу роль у формуванні образу жертви відіграють свідчення самих мешканців. У заголовку *La Stampa* з'являється фраза «*Fame e paura, noi sepolti vivi*» – «Голод і страх, ми поховані живцем», де життя в облозі метафорично ототожнюється з передчасним похованням. Інший мешканець описує повсякденне існування словами: «*Viviamo sottoterra come fantasmi*» – «Ми живемо під землею, мов привиди». Образи похованих живцем, привидів і підземного існування створюють семантику дегуманізації, коли люди позбавляються звичного соціального життя й існують у стані між життям і смертю. Такі метафори посилюють гуманітарний вимір воєнного дискурсу, переводячи статистику жертв і руйнувань у площину емоційно зрозумілих образів. Через них Маріуполь постає не просто як зруйноване місто, а як простір колективного болю, морального свідчення та історичної травми.

Отже, в межах цієї метафоричної моделі Маріуполь концептуалізується не як нейтральний географічний простір, а як колективне тіло, що зазнає насильства та набуває статусу морального свідка воєнного злочину. Метафора «міста-мученика» виконує функцію гуманізації воєнної події, переводячи статистичні дані про руйнування й жертви у площину емоційно зрозумілого образу, здатного викликати співпереживання. Таким чином, персоніфікація міста стає важливим механізмом етичного фреймування війни в італійському медіадискурсі.

Метафори пекла та апокаліпсиса: опис руйнування і страждань. Для репрезентації масштабів руйнування Маріуполя та страждань його мешканців італійські медіа широко використовували біблійно-апокаліптичну метафорику, що дозволяла осмислювати воєнну катастрофу через образи кінця світу, пекла та цивілізаційного краху.

Одним із найчастотніших образів стало представлення Маріуполя як пекла на землі. У репортажі *La Repubblica* від 26 березня 2022 року зазначалося: «*Mariupol è un inferno a cielo aperto*» – «Маріуполь – це пекло просто неба». Метафора *inferno* створює образ простору абсолютного страждання, де руйнується не лише матеріальна інфраструктура, а й самі умови людського існування. Подальший опис конкретизує цей образ: «*Un inferno fatto di palazzi completamente sventrati, di macerie ovunque, di file di cadaveri abbandonati per le strade, di tombe di gruppo improvvisate*» – «Пекло, що складається з ущент зруйнованих будинків, повсюдних руїн, рядів покинутих на вулицях тіл, імпровізованих братських могил». Така деталізація формує в читача візуально сильний образ тотального знищення.

Ще більш експліцитною є метафора апокаліпсису. У заголовку одного з матеріалів *La Repubblica* вжито словосполучення «*Apocalisse Mariupol*» – «Апокаліпсис Маріуполя». Саме винесення цього образу в заголовок свідчить про його сильне символічне навантаження: місто репрезентується не просто як зона бойових дій, а як простір фінальної катастрофи, де руйнується звичний порядок світу. Подібний ефект створює й метафора Армагеддону. Мер Маріуполя Вадим Бойченко описував найінтенсивніші бомбардування як «*due giorni da Armageddon*» – «два дні справжнього Армагеддону», що активно цитувалося італійськими виданнями.

Окрему групу становлять історичні аналогії, за допомогою яких Маріуполь включається до ряду міст-символів тотального знищення. Найчастіше італійські журналісти порівнювали його зі Сталінградом. У *Corriere della Sera* наводяться слова мешканця: «*È come Stalingrado, solo rovine*» – «Це як Сталінград – самі руїни». Таке порівняння актуалізує колективну історичну пам'ять про одну з найстрашніших битв XX століття й переносить її символічний масштаб на сучасну українську реальність.

Особливо показовою є паралель між заводом «Азовсталь» та промисловими зонами Сталінграда. У матеріалі *InsideOver* зазначалося: «*L'acciaieria Azovstal di Mariupol del 2022 come*

la fabbrica di trattori Ottobre Rosso di Stalingrado del 1942» – «Маріупольський металургійний комбінат «Азовсталь» у 2022 році – як тракторний завод «Червоний Жовтень» у Сталінграді 1942 року». Через таку аналогію оборона Маріуполя включається в історичний наратив великих битв на виснаження.

Крім Сталінграда, у медіа з'являлися порівняння з Алеппо, Грозним і Гернікою – містами, що стали міжнародними символами воєнного спустошення. Грецький консул у Маріуполі заявив: «*Città distrutta come Guernica, Aleppo e Grozny*» – «Місто, зруйноване, як Герніка, Алеппо та Грозний». Такі історичні паралелі вписують Маріуполь у глобальну пам'ять про міста-катастрофи.

Отже, апокаліптична метафорика в італійському медіадискурсі виконує функцію максимальної інтенсифікації воєнної реальності. Вона не лише фіксує масштаб фізичного руйнування, а й переводить події в категорію моральної катастрофи. У термінах когнітивної лінгвістики активується сфера-джерело «кінець світу» для осмислення сфери-цілі «воєнна катастрофа», тоді як у межах критичного дискурс-аналізу такі метафори виступають потужним інструментом оцінного маркування агресії та формування етичної позиції аудиторії (Lakoff and Johnson, 2003; Fairclough, 2015).

Образ героїчної оборони: «фортеця», «бастіон» і «спартанці». Інший важливий аспект маріупольської історії – безпрецедентна стійкість українських захисників, зокрема бійців полку Національної гвардії України «Азов», підрозділів берегової охорони ДПСУ, патрульної поліції та місцевої тероборони, які 86 днів протистояли наступу на місто у круговій обороні. Особливу увагу журналісти приділяли боям на території заводу «Азовсталь», який у публічному дискурсі перетворився на символ останнього рубежу оборони, стійкості та жертвового спротиву. Для опису цієї ситуації активно використовувалися героїко-міфологічні та історичні метафори.

Однією з найпоширеніших стала метафора фортеці. Металургійний комбінат «Азовсталь» у багатьох публікаціях називався «*l'ultimo fortino ucraino a Mariupol*» – «останнім українським фортом у Маріуполі». Лексема *fortino* актуалізує образ ізольованого, але міцного укріплення, де захисники продовжують опір попри повне оточення. Подібне значення має і вислів «*bastione inespugnabile*» – «непреступний бастіон», ужитий у матеріалі *Il Fatto Quotidiano* для характеристики оборони «Азовсталі». У тексті зазначалося, що завод «*può essere un bastione inespugnabile o la loro tomba*» – «може стати непреступним бастіоном або їхньою могилою». Поєднання метафор фортеці та могили створює драматичний ефект: оборона постає водночас як символ незламності та як простір можливої жертвової смерті. У такому контексті «Азовсталь» перестає бути лише промисловим об'єктом і перетворюється на символічну територію боротьби, де вирішується не лише військовий, а й моральний результат протистояння.

Окреме місце посідає антична аналогія з Термопілами. У травні 2022 року *Il Messaggero* опублікував матеріал під заголовком «*Azovstal, che significa la resa? Il valore simbolico delle nuove Termopili*» – «Азовсталь: що означає капітуляція? Символічне значення нових Термопіл». Метафора *nuove Termopili* прямо співвідносить українських захисників із легендарними спартанцями царя Леоніда, які стримували значно переважаючі сили противника. Така аналогія не лише героїзує оборону, а й переносить її у площину історичного міфу, де поразка не заперечує моральної перемоги.

Поряд із цим у медіа активно використовувалися прямі героїзуючі номінації: «*eroi di Mariupol*» – «герої Маріуполя», «*gladiatori*» – «гладіатори», «*assedio epico*» – «епічна облога». Такі образи посилюють наратив мужності та честі, формуючи уявлення про оборонців як про носіїв колективної гідності та морального авторитету.

Водночас варто зазначити, що героїчна метафорика не була абсолютно однорідною. Попри домінування проукраїнської інтерпретації, окремі публікації демонстрували критичніше ставлення до романтизації образу полку «Азов». Зокрема, в аналітичному матеріалі *Analisi Difesa* зазначалося, що частина італійського медіапростору порівнювала захисників із «300 спартанцями», водночас ігноруючи або мінімізуючи суперечливі політичні конотації, пов'язані з образом полку «Азов» у частині європейського публічного дискурсу. Це свідчить про те, що метафори героїчного спротиву можуть сприйматися неоднозначно залежно від ідеологічної позиції медіа та аудиторії. Проте загальний наратив в італійських медіа залишався переважно

героїзуючим: оборонці Маріуполя репрезентувалися як символ стійкості, честі та спротиву. Метафори фортеці, бастіону, Тернопіл і спартанців формували образ не лише військової оборони, а й морального опору, у якому українська сторона постає носієм легітимної боротьби за свободу та гідність.

Отже, героїко-міфологічні метафори переводять воєнну подію з площини військової операції у сферу культурної пам'яті, історичного символізму та морального вибору. Саме через такі образи італійський медіадискурс конструює Маріуполь не лише як простір руйнування, а і як місце героїчного спротиву, що набуває символічного значення.

Висновки. Проведений аналіз засвідчив, що італійські онлайн-медіа репрезентували облогу Маріуполя через систему метафоричних моделей із виразним емоційно-оцінним потенціалом. Метафори жертви й мучеництва сприяли гуманізації міського простору та представленню Маріуполя як колективного тіла, що страждає. Апокаліптичні образи виконували функцію драматизації руйнування й морального маркування агресії. Фортифікаційні та героїко-міфологічні метафори конструювали образ українських захисників як суб'єктів стійкого спротиву. Історичні аналогії, своєю чергою, включали Маріуполь до ряду символічних міст, пов'язаних із досвідом тотального воєнного знищення.

Обмеженням дослідження є те, що корпус охоплює переважно провідні загальнонаціональні онлайн-видання, тому результати не можуть автоматично поширюватися на весь італійський медіапростір, зокрема регіональні медіа, телебачення та соціальні мережі. Перспективним напрямом подальших студій є порівняльний аналіз метафорики Маріуполя в медіадискурсах різних європейських країн, а також дослідження динаміки зміни метафоричних моделей у часовій перспективі.

Бібліографічний список

- Мосієвич, Л. В., 2024. Функціонування метафори в україномовному воєнному дискурсі та її переклад англійською мовою. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 35(74), ч. 2, № 2, с. 9–13. DOI: 10.32782/2710-4656/2024.2.2/02.
- Charteris-Black, J., 2004. *Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Fairclough, N., 2015. *Language and Power*. 3rd ed. London: Routledge.
- Flusberg, S. J., Matlock, T. and Thibodeau, P. H., 2018. War metaphors in public discourse. *Metaphor and Symbol*, 33(1), pp. 1–18. DOI: 10.1080/10926488.2018.1407992.
- Gozzo, S. and Fragapane, S., 2025. Narratives of the Russian-Ukrainian conflict in the Italian press and social media. *Frontiers in Sociology*, 10, 1651055. DOI: 10.3389/fsoc.2025.1651055.
- Hart, C., 2008. Critical discourse analysis and metaphor: toward a theoretical framework. *Critical Discourse Studies*, 5(2), pp. 91–106. DOI: 10.1080/17405900801990058.
- Lakoff, G. and Johnson, M., 2003. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- Papale, S. and Solaroli, M., 2025. Frames of conflict / conflict of frames: A frame analysis of the Russian invasion of Ukraine in Italian press and politics. *Media, War & Conflict*, OnlineFirst. DOI: 10.1177/17506352251324622.
- Steen, G. J., Dorst, A. G., Herrmann, J. B., Kaal, A. A., Krennmayr, T. and Pasma, T., 2010. *A Method for Linguistic Metaphor Identification: From MIP to MIPVU*. Amsterdam: John Benjamins.

References

- Charteris-Black, J., 2004. *Corpus Approaches to Critical Metaphor Analysis*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Fairclough, N., 2015. *Language and Power*. 3rd ed. London: Routledge.
- Flusberg, S. J., Matlock, T. and Thibodeau, P. H., 2018. War metaphors in public discourse. *Metaphor and Symbol*, 33(1), pp. 1–18. DOI: 10.1080/10926488.2018.1407992.
- Gozzo, S. and Fragapane, S., 2025. Narratives of the Russian-Ukrainian conflict in the Italian press and social media. *Frontiers in Sociology*, 10, 1651055. DOI: 10.3389/fsoc.2025.1651055.
- Hart, C., 2008. Critical discourse analysis and metaphor: toward a theoretical framework. *Critical Discourse Studies*, 5(2), pp. 91–106. DOI: 10.1080/17405900801990058.

- Lakoff, G. and Johnson, M., 2003. *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.
- Mosiievych, L. V., 2024. Funktsionuvannia metafori v ukrainomovnomu voennomu dyskursi ta yii pereklad anhliiskoiu movoiu [Functioning of metaphor in the Ukrainian-language war discourse and its translation into English]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiia. Zhurnalistyka*, 35(74), part 2, no. 2, pp. 9–13. DOI: 10.32782/2710-4656/2024.2.2/02. (in Ukrainian).
- Papale, S. and Solaroli, M., 2025. Frames of conflict / conflict of frames: A frame analysis of the Russian invasion of Ukraine in Italian press and politics. *Media, War & Conflict*, OnlineFirst. DOI: 10.1177/17506352251324622.
- Steen, G. J., Dorst, A. G., Herrmann, J. B., Kaal, A. A., Krennmayr, T. and Pasma, T., 2010. *A Method for Linguistic Metaphor Identification: From MIP to MIPVU*. Amsterdam: John Benjamins.

Стаття надійшла до редколегії 15.03.2026.

Karolina Borovykova

THE METAPHORICS OF DESTRUCTION IN ITALIAN MEDIA DISCOURSE: THE REPRESENTATION OF THE SIEGE, DEFENCE AND OCCUPATION OF MARIUPOL

The article examines the dominant metaphorical models used by Italian online media to represent the siege, defence, destruction and occupation of Mariupol in the context of the Russian-Ukrainian war. Particular attention is paid to the linguistic construction of the city's destruction, the humanitarian catastrophe, the image of civilian victims and the heroic resistance of Ukrainian defenders. The empirical material consists of a corpus of 60 publications from leading Italian media sources, including La Repubblica, Corriere della Sera, La Stampa, Il Messaggero, Il Fatto Quotidiano, Il Manifesto, InsideOver, Analisi Difesa and others, published between 2022 and 2025. The texts were selected using the keywords Mariupol, assedio, Azovstal, città martire, inferno, apocalisse, fortino and bastione. The methodological framework combines conceptual metaphor theory (Lakoff and Johnson), critical discourse analysis (Fairclough), critical metaphor analysis (Charteris-Black), and the MIPVU procedure for metaphor identification (Steen et al.). This interdisciplinary approach makes it possible to analyze metaphor not only as a stylistic device but also as a mechanism of evaluation, ideological framing, and moral interpretation of war. The study demonstrates that Italian media portrait Mariupol as a «martyr city» (città martire), a symbolic space of suffering, sacrifice, and moral injustice. Biblical and apocalyptic metaphors such as inferno (hell), apocalisse (apocalypse), and Armageddon are widely used to intensify the perception of destruction and to represent Mariupol as a space of extreme human tragedy and civilizational catastrophe.

At the same time, military and heroic metaphors such as fortress, bastion, last stronghold, and references to the «new Thermopylae» are employed to describe the defense of Azovstal. Ukrainian defenders are metaphorically represented as heroes, Spartans, and guardians of civilization, which strengthens the narrative of sacrifice, dignity, and collective resistance. The article argues that the metaphors of destruction in Italian media performs not only a descriptive but also an interpretative, evaluative, and ideological functions. It creates a morally polarized framework in which Ukrainians are represented as victims and heroes, while Russian aggression is framed as a destructive and ethically negative force. The novelty of the research lies in the interdisciplinary analysis of Italian-language media sources devoted to one of the most symbolically significant episodes of the Russian-Ukrainian war. The results contribute to a deeper understanding of how war narratives are constructed across cultures and how metaphor functions as a powerful instrument of international media representation.

Keywords: metaphor, media discourse, Mariupol, siege, Russian-Ukrainian war, conceptual metaphor, metaphors of destruction, victimhood representation, heroic representation, Italian media.